

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

Методична розробка спеціального курсу
за темою творчого мистецького проєкту

Назва курсу:

**«Вокально-інструментальна творчість Леонарда Бернстайна:
жанри, проблематика, стиль»**

Олексієнко Артем Олександрович,

здобувач ступеня
доктора мистецтва
кафедри хорового диригування

Творчий керівник

народний артист України,
професор, завідувач кафедри хорового диригування
НМАУ ім. П. І. Чайковського
Савчук Євген Герасимович

Науковий консультант

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри історії світової музики
НМАУ ім. П. І. Чайковського
Антонова Олена Григорівна

ПЛАН

- I. Творчість Леонарда Бернстайна у культурно-історичному контексті епохи
- II. Втілення принципу театральності у вокально-інструментальних творах
Л. Бернстайна: ідеологічні та стильові чинники
- III. Жанровий та стильовий синтез у творах 1940–1960-х років
- IV. Список рекомендованої літератури

I. Творчість Леонарда Бернстайна у культурно-історичному контексті епохи

1. Головні вектори у розвитку культурного життя США середини ХХ століття.
2. Американська духовна традиція та її осмислення у творчості Л. Бернстайна.
3. Трансформація американського мистецтва: від теоцентризму до антропоцентризму.
4. Виникнення контркультури у Америці: духовно-естетичний аспект феномена.
5. Філософські аспекти опозицій контркультури США 1950–1960-х років.
6. Естетичні та релігійні погляди Л. Бернстайна: проєкція на творчість.
7. Леонард Бернстайн та віросповідні основи соціально-етичної концепції іудаїзму.
8. Специфіка втілення релігійних символів у музиці Л. Бернстайна
9. Ідеологічні складові американського музичного авангарду. Позиція Л. Бернстайна.
10. Художньо-творча свідомість Л. Бернстайна: композитор та диригент.

II. Втілення принципу театральності у вокально-інструментальних творах Л. Бернстайна: ідеологічні та стильові чинники

1. Театральність у просторі американської культури середини ХХ століття.
2. Хорова театралізація як культурний феномен.
3. Комунікативні можливості хорової театралізації.
4. Нові форми театралізації хорової музики у контексті візуально орієнтованої музичної культури ХХ століття.
5. Виконавські проблеми хорового театру та специфіка диригентсько-режисерської діяльності
6. Слово як елемент музичної композиції у творчості Л. Бернстайна.
7. Роль програмності у творчості композитора.
8. Тематика та шляхи жанрових перетворень у вокально-інструментальній творчості Л. Бернстайна.
9. Світські та духовні вербальні джерела музики Л. Бернстайна: індивідуально-авторське втілення текстів.
10. Приховані релігійні сюжети та символи у вокально-інструментальних творах Л. Бернстайна.

III. Жанровий та стильовий синтез у творах 1940–1960-х років

1. Принципи взаємодії хорових та інструментальних жанрів у творчості Л. Бернстайна.
2. Сильова специфіка вокально-інструментальних творів Л. Бернстайна 1940–1960-х років.
3. Композиційні та жанрові функції у творах із конфліктною драматургією.
4. Симфонія «Kaddish» як відображення нової релігійної свідомості у творчості Л. Бернстайна.
5. Формотворча роль слова у Третій симфонії Л. Бернстайна «Kaddish».
6. Традиційні ознаки жанру псалму та ступінь стилістичної свободи у псалмових творах Л. Бернстайна.
7. Жанрові особливості циклу «Чічестерські псалми» Л. Бернстайна.
8. «Mass» Л. Бернстайна як відображення культури Америки другої половини ХХ століття.
9. «Mass» Л. Бернстайна: екзотеричний простір інтерпретації.
10. Містеріальний підтекст у музичній сфері «Mass» Л. Бернстайна як наслідок конфлікту світоглядів.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Байда Л. А. Театралізація хорового твору як аспект виконавської інтерпретації. *Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова. Педагогічні та історичні науки* : зб. наук. ст. Київ : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2010. Вип. 88. С. 3–9.
2. Батовська О. М. Сучасне академічне хорове мистецтво а capella як систематичний музично-виконавський феномен : дис. ... доктора мистецтвознавства: 17.00.03. Одеса, 2019. 519 с.
3. Бондар Є. М. Художньо-стильовий синтез як феномен сучасної хорової творчості. Одеса : Астропринт, 2019. 388 с.
4. Бутенко Л. М. Оперно-хорове виконавство : навч. посібник. Одеса : ОДМА, 2002. 266 с.
5. Григоренко О. Г. Джон Кейдж та музична культура США ХХ століття : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2010. 295 с.
6. Гаврилець Г. О. Українська музична культура в сучасному глобалізаційному процесі. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Композитор і сучасне соціокультурне середовище* : зб. ст. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського. 2009. Вип. 75. С. 88–201.
7. Кириленко Я. О. Сценічна репрезентативність як атрибут концертно-хорового жанру: на шляху до створення хорового театру. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури* : зб. наук. праць / Національна Академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури України. Київ : Міленіум, 2014. Вип. 33. С. 111–119.
8. Леонт'єв С. А. Композиторські технології в музичній практиці американського ігрового кінематографа : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2019. 15 с.
9. Мостова Ю. В. Візуально-пластичні аспекти музичної інтерпретації: досвід хорового виконавства. *Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство*. Харків : ХДАК, 2000. С. 176–182.
10. Мостова Ю. В. Категорії «час», «простір» та «рух» у структурі поняття театралізації хорових творів. *Культура України*. Харків, 2000. Вип. 6. С. 134–140.
11. Мостова Ю. В. Театралізація хорових творів як метод художньої інтерпретації : автореф. дис. . канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Харків, 2003. 20 с.
12. Наумова Л. М. Видовище як феномен культури. Філософський аспект : автореф. дис. ... канд. філософ. Наук : 09.00.04. Харків, 2004. 18 с.

13. Пучко-Колесник Ю. В. Діяльність диригента-хормейстера як соціокультурний феномен : автореф. дис. . канд. мистецтвознавства : 26.00.01. Київ, 2009. 18 с.
14. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури : монографія. Київ : НАКККиМ, 2012. 320 с.
15. Ткач Ю. С. Специфіка диригентської інтерпретації у хоровому виконавстві. URL: <https://parafia.org.ua/biblioteka/kultura/spetsyfika-dyryhentskoji-interpretatsiji-u-horovomu-vykonavstvi/> (дата звернення: 28.06.2022).
16. Толмачов Р. В. Хорове аранжування та композиція : навчал.-метод. посіб. / наук. ред. С. Садовенко. Київ : Київський палац для дітей та юнацтва, 2018. 166 с.
17. Alsop, M. Leonard Bernstein's Kaddish' Symphony: A crisis of Faith. URL: <https://www.npr.org/sections/deceptivecadence/2012/09/29/161824558/leonard-bernsteins-kaddish-symphony-a-crisis-of-faith> (дата звернення: 12.04.2023).
18. Argyropoulos, E. Conducting culture: Leonard Bernstein, the Israel Philharmonic orchestra, and the negotiation of Jewish American Identity, 1947–1967. D.M.A. diss. University of Kansas, 2015. 262 p.
19. Berkovits, E. Essential Essays on Judaism. Publisher : Shalem Press, 2002. 393 p.
20. Berkovits, E. Faith after the Holocaust. Publisher : Maggid, 2019. 219 p.
21. Berkovits, E. Faith and History: Essays on Prayer, Exile, and Return. Publisher : Maggid, 2024. 228 p.
22. Berkovits, E. Jewish Women in Time and Torah. Publisher : Ktav Pub & Distributors Inc, 1990. 143 p.
23. Berkovits, E. With God in Hell: Judaism in the Ghettos and Deathcamps. Publisher : Hebrew Pub Co, 1979. 166 p.
24. Bernstein, B. and Haws, B. Leonard Bernstein: American Original. New York : Harper Collins, 2008. 223 p.
25. Bernstein, L. Findings. New York : Simon and Schuster, 1982. 381 p.
26. Bernstein, L. Mass: A Theater Piece for Singers, Players and Dancers: Text from the Liturgy of the Roman Mass / Additional Texts by St. Schwartz and L. Bernstein. New York / London : Amberson Enterprises/G. Schirmer, 1971. 267 p.
27. Bernstein, L. The Infinity Variety of Music. New York : Simon and Schuster, 1966. 286 p.
28. Bernstein, L. The Unanswered Question: Six Talks at Harvard.

Cambridge : Harvard University Press, 1976. 428 p.

29. Bernstein, N. «Mass». Leonard Bernstein Office, Inc. URL: <https://www.leonardbernstein.com/works/view/12/mass-a-theatre-piece-for-singers-players-and-dancers> (дата звернення: 25.10.2022).
30. Bicknell, J. Can Music convey Semantic Content? *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. Vol. 60, No. 3, pp. 253–261.
31. Briggs, J. Leonard Bernstein: The Man, His Work and His World. Cleveland and New York : World Publishing Co., 1961. 274 p.
32. Brookes, S. Samuel Pizar's 'Kaddish': A warning to a world out of control. URL: https://www.washingtonpost.com/entertainment/music/samuel-pisars-kaddish-a-warning-to-a-world-out-of-control/2011/05/23/AGKFikCH_story.html (дата звернення: 25.09.2022).
33. Buber, M. I and Thou. Publisher : Scribner Book Company, 2000. 128 p.
34. Burton, D. Chris. Leonard Bernstein. London and Boston : Faber and Faber, 1994. 640 p.
35. Burton, D. Chris. Leonard Bernstein Chichester Psalms. URL: <https://leonardbernstein.com/works/view/14/chichester-psalms> (дата звернення: 20.05.2024).
36. Chapin, S. Leonard Bernstein: Notes from a Friend. New York : Walker, 1992. 178 p.
37. Chisholm, K. «Symphony No. 1: Jeremiah». Leonard Bernstein Office, Inc. URL: http://www.leonardbernstein.com/works_jeremiah.htm (дата звернення: 05.12.2023).
38. Collins, T. Decoding the Psalms: A Structural Approach to the Psalter. <https://doi.org/10.1177/030908928701203703>
39. Cott, J. Dinner with Lenny: The Last Long Interview with Leonard Bernstein. New York : Oxford University Press, 2013. 183 p.
40. De Sola Pool, David. The Kaddish. Cambridge : Bloch Publishing Company, 1929. 119 p.
41. Dickau, D. A study and performance of the Chichester Psalms of Leonard Bernstein. D.M.A. diss. University of Southern California, 1986. 133 p.
42. Elbogen, I. Jewish Liturgy: A Comprehensive History. Publisher : Jewish Publication Society, 1993. 500 p.
43. Epicuro, E. Bernstein, Mass. URL: <https://www.bujoart.cz/projekty/bernstein-mass/> (дата звернення: 02.11.2023).
44. Idelsohn, A. Z. Jewish Music: In its Historical Development. Publisher : Dover Publications, 2011. 576 p.

45. Fishbein, J. Leonard Bernstein's Chichester Psalms: An Analysis and Companion Piece: A dissertation submitted in partial satisfaction of the requirements for the degree Doctor of Philosophy in Music / University of California, Los Angeles, 2014. 117 p.
46. Freed, R. Symphony No. 1, «Jeremiah». The Kennedy Center. URL: <https://leonardbernstein.com/works/view/4/symphony-no-1-jeremiah> (дата звернення: 12.03.2023).
47. Lewy, G. Perpetrators: The World of the Holocaust Killers. Publisher : Oxford University Press; 1st edition (August 1, 2017). 208 p.
48. Gunkel, G. An Introduction to the Psalms. (The genres of Religious Lyric of Israel). University Press, 1998. 396 p.
49. Gottlieb, J. Leonard Bernstein: A Jewish Legacy. The Milken Jewish Archive Label, CD-booklet. Distributed by Naxos International. 2003.
50. Gottlieb, J. MASS: A Theatre Piece for Singers, Players and dancers (1971). URL: <https://www.leonardbernstein.com/works/view/12/mass-a-theatre-piece-for-singers-players-and-dancers> (дата звернення: 17.01.2022).
51. Gottlieb, J. Symbols of Faith in the Music of Leonard Bernstein. *The Musical Quarterly*. Vol. 66, No. 2, pp. 287–295.
52. Gottlieb, J. The Choral Music of Leonard Bernstein. Oxford : Oxford University Press, 2003.
53. Gottlieb, J. Working with Bernstein. New York : Amadeus Press, 2010. 372 p.
54. Greenberg, I. Cloud of Smoke, Pillar of Fire: Judaism, Christianity, and Modernity After the Holocaust. New York. Publisher : CLAL, The National Jewish Center for Learning and Leadership, 1977. 32 p.
55. Gutmann, P. Leonard Bernstein: A Total Embrace of Music. URL: <http://www.classicalnotes.net/features/bernstein.html> (дата звернення: 07.05.2023).
56. Jones, K. An analysis of unifying melodic and motivic elements in Leonard Bernstein's Mass. A thesis submitted to the graduate school in partial fulfillment of the requirements for the degree master of music. Ball State University Muncie, Undiana. 2016. 58 p.
57. Levin, N. Leonard Bernstein: Symphony No. 3 Kaddish. The Milken Archive for American Jewish Music. URL: <https://www.milkenarchive.org/music/volumes/view/symphonic-visions/work/symphony-no-3/> (дата звернення: 06.04.2022).
58. Luther, M. J. Psalms. Interpretation. A Bible Commentary for Teaching and Preaching. John Knoh Press, 1994. 682 p.
59. Minear, P. Death Set to Music: Masterworks by Bach, Brahms,

Penderecki, Bernstein. Atlanta : John Knox Press, 1987. 173 p.

60. Morgan, Robert P. Twentieth-Century Music: A History of Musical Style in Modern Europe and America (Norton Introduction to Music History). Publisher : W. W. Norton & Company, 1991. 576 p.

61. Myers, P. Leonard Bernstein (20th Century Composers). London : Phaidon Press, 1998. 240 p.

62. Peyser, J. Bernstein: A Biography. New York : Beech Tree Press, 1987. 510 p.

63. Pisar, S. Kaddish: a dialogue with God. A new text written and narrated by Samuel Pisar for Leonard Bernstein's symphony № 3. URL: <https://morabatia.wordpress.com/wp-content/uploads/2010/06/kaddish-pisartext.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).

64. Schiller, D. Bloch, Schoenberg and Bernstein: Assimilation Jewish Music. New York : Oxford University Press, 2003. 207 p.

65. Secrest, M. Leonard Bernstein: A Life. New York : Alfred A. Knopf, 1994. 471 p.

66. Sedlmayr, H. Art in Crisis: The Lost Center. Publisher : Routledge, 2017. 324 p.

67. Seldes, B. Leonard Bernstein: The Political Life of an American Musician. Berkeley : University of California Press, 2009. 276 p.

68. Simeone, N. The Leonard Bernstein Letters. New Haven : Yale University Press, 2013. 337 p.

69. Wieseltier, L. Kaddish. New York : Alfred Knopf, Inc, 1998. 588 p.